

האכזבה הגדולה

(סוף מעסי' ב)

אבל מנסה ברזילי... — — — עזוב. לא מעניין... — הלא דוקא... חוזר ברזילי לטעון, אבל ציבי הוא שפוסק עתה: די. האוכל מוכן. הנה הבשר, המים רותחים, בואו נשב לאכול — — — ורק כעבור זמן-מה ניתן להתחיל להיזדקק לדיבורים מבין העיסה העמוסה, קצת לקלל את הבשר הכשר, כרגיל, ולאחל לכל הדתיים להיחנק בו... (292) ומשום שזהו יחס האנשים המ' תוארים לזכר, לעבר, להיסטוריה, נר צרת והולכת סיטואציה פאראדוקסלית לגרוטסקית, שדוקא על קבוצה זו של אנשים משוללים זיקה היסטורית הוטל החפקיד לעשות היסטוריה, וכך נוצר מתח — המרחק הזרית שבין אלה שעושים את ההיסטוריה לבינה היא. ההירואיסם העברי המודרני, צקלג של ימינו. זרים הם ומנותקים מצקלג שבעבר ומעשי הגבורה של האז דר קא בשעה שנעשים כמעט אותם הדב' רים באותו המקום. זהות של המע' שים והמקום מגלה את הנרות ואת הניתוק במלואם. החורה של ההיסטוריה ית על עצמה איננה כאן חחיה אלא ביטול משמעותה של ההיסטוריה בכלל. שכת על גבן. בראדס. הבט השמי' מה ומצא כמה אנו ריקים ומרוקנים... (293). זה וידי מזעזע ואמיתי שחוזר בתמידות, מה פלא שמאותה הריקנות, שאיננה אשמת הדור הצעיר, אין דר' כים המובילות לתחושת זמן של שמש ואין מעליה גשרים לממלכת ההיס' סוריה!

ימים מעטים לפני ראש-השנה, ימי ראש-השנה וכמה ימים לפני יום-הכי' פור. לכאורה ימים מלאי-משמעות וגר' רליות מני אז, ימי הכרעה, הממהי' שים במסורת העם בהבלטה יתירה את הקשר שבין הבורא והבריאה, בין אלוהים והאדם. אבל בסיפורו של יד' הר הופגן באכזריות ובמעין נקמנות מאסוכיסטית כמעט העדר הקשר שבין למעלה למטה, מתוארת המקריות שבחיי האדם ושבמותו. וכמו שהמפגש עם הטכסט התנ"כי, עם הגוף ההיס' טורי' ואפילו התחיה של אותם המע' שים באותו המקום צקלג מופיעים בסיפור רק כדי להגביר את תחושת המרחק האינסופי הניתוק מרוח הטכסט, מההיסטוריה ואוירתה, כך גם שבעת הימים, המספר הסאקראלי, מציינים כאן את הדחיה המוחלטת של האמונה בקדושה, השימוש במס' פר הקדוש מטרתו לקרוע את הלוס מעל פני כל קדושה מדומה, כזכ' נית; המספר הקדוש הוא אחצעי אירוני כדי להדגיש את הדיהומאג' ציפה של היש, את העדר הקדושה, את איהאלוהי שבבריאה ואת העזובה הגדולה של האדם, וכך מהרהר קובי בהבלגה-המשורר, הקרוב כנראה במיד' חד לגשמת המחבר: „אביס למעלה-ריקנות. אין זה אולי, סימן לכלום- אבל עובדה, מכל מקום, ריקנות עכר' רה... וככה, ואם ככה? אם ככה מה? לכל השדים והרוחות — אם ככה, אז מה? מה אני יודע, היינו הר'... (800). ה„ככה“ ו„היינו הר'“ ביטוי מיואש הם להעדר כל משמעות בחיים.

אבל קובי, היודע שהיותו משורר' חבלן אינו דבר מקרי, הוא רק אחד מבין הרבים שהושלכו לתוך קיום ללא מטרה וללא משמעות, לתוך המערב' לת של ה„ככה“ ה„היינו הר'“, של הסתמי. קובי, דמות מרכזיה, מגלה לעצמו ולנו את הסוד העמוק של דור ללא אמונה, ללא זיקה להיסטוריה, שגם הם אוסייניים להלך-הרוח בסי

פור כולו. לעת עתה עוסקים אנו בבדיקת התנחות האפיות של הסיפור ובראש וראשונה בבדיקת השאלה, אם יוחר מצליח להנחיש זמן אפי. מת ברר לנו, שהעבר ההיסטורי משמש קונטראסט בלבד, ניגוד פרובוקאטיבי במעט לגבי העתה, המכריו מתוך התמדררות אירונית-צינית עם העבר על ביטולו. אפשר לומר שמהתחלה משולב לתוך העתה המסופר העבר ההיסטורי כסממן גרוטסקי. כך כבר על העמוד השני של הסיפור, כשה לצון, האירוניה הגרוטסקית הושמו בפיו של מוטה: „... וקח וא, גיד, את בניך את יחידך אשר אהבת, וחזרנא והתחילו לעשות משהו שיצ' דק את קיומכם...“ (8).

אבל גידי, הדמות המרכזית של הלוחם הצעיר, האמיק, הנכון לחק' רבה עצמית, הוא כאן אברהם אבינו ויצחק בנוף אחד, והוא קבוצתו הם השם לעולה, וראינו זה עתה. שמוטיב העקידה וההתקוממות בה הוא הגושא המרכזי של הסיפור כולו. אבל העקר דה המודרנית לא באה כאן לתודעת הצעירים כפקודת אלוהים. בתוך ער' לס שהוא כולו חילוני, מושלכת הק' בוצה ובראשה גידי לתוך העקידה החילונית, שמתפקדה לעשות משהו שיצדיק את הקיום! אבל אותו משהו נעשה במחיר הקיום העצמי או במחיר הקיום של משהו אחר, או במחיר קיום שניהם. אבל קיום זה הוא משהו סתמי ומשיגים אותו בזה שהופכים קיום לאי-קיום, האפס והמוות מטילים מהתחלה את צלם הכבד על „קיום“ זה. בסימנם הוא קיים ואלהים הוא נוסה, מוקדם או מאוחר, אלא שהגיע הזמן להזכיר כבר כאן ליוהר, שעצם הקיום בצל האפס והמוות אינו דבר מיוחד אך ורק למצבו של החייל וב' ודאי שלא רק ללוחם הצעיר במלחמת השחרור. המופרך של הקיום ללא אמון מיתאפיו מתבלט בכל מקרה של בן-תמותה, המקרה של המלחמה מב' לית רק ביתר עון אח עצמת השאלה הגדולה המליחפת מעל כל קיום שהוא. יוחר כותב את כל מה שהוא כותב

מתוך הלך רוח אקסיסטנציאלי טוב' הק, אבל מבלי לרדת למלוא עומקה של העמדה האקסיסטנציאלית כפי שהיא מתבררת בכתבי קרטר ובסי' פוריו: „les chemins de la liberte“ ואשר להתמדררות במלחמה ולעקידה המתוארת לא זו בלבד שהיא מחסי' אה במתכוון את הממד הומנייהיס' טורי בה היא משתמשת כניגוד אירוני בלבד, גדולה מזו: היא מחסי' אה את עומק העמדה האקסיסטנציאלית ומסתובבת, כפי שעוד נוכיח סביב הנקודה הנרקיסטית. הסיפור הוא דח' ייה ההיסטוריה והסתגרות סרבנית מפ' ניה בחוק מעגל התביעה האקסיסטנ' ציאלית במובנה הצר ביותר, כנראה שיוחר קרא את קרטר וקאמי, אבל הוא לא ירד לסוף דעתם. סיפורי סר' טרי, למרות הולשותיהם, מעידים שאפשר ליצור מציאות-אפית חדשה, רחבת-ידיים מתוך ראות אקסיסטנ' יאלית של החיים, סיפוריו של קאמי ומסותיו בספר „L'homme révolté“, זיצחק בנוף אחד, והוא קבוצתו הם השם לעולה, וראינו זה עתה. שמוטיב העקידה וההתקוממות בה הוא הגושא המרכזי של הסיפור כולו. אבל העקר דה המודרנית לא באה כאן לתודעת הצעירים כפקודת אלוהים. בתוך ער' לס שהוא כולו חילוני, מושלכת הק' בוצה ובראשה גידי לתוך העקידה החילונית, שמתפקדה לעשות משהו שיצדיק את הקיום! אבל אותו משהו נעשה במחיר הקיום העצמי או במחיר הקיום של משהו אחר, או במחיר קיום שניהם. אבל קיום זה הוא משהו סתמי ומשיגים אותו בזה שהופכים קיום לאי-קיום, האפס והמוות מטילים מהתחלה את צלם הכבד על „קיום“ זה. בסימנם הוא קיים ואלהים הוא נוסה, מוקדם או מאוחר, אלא שהגיע הזמן להזכיר כבר כאן ליוהר, שעצם הקיום בצל האפס והמוות אינו דבר מיוחד אך ורק למצבו של החייל וב' ודאי שלא רק ללוחם הצעיר במלחמת השחרור. המופרך של הקיום ללא אמון מיתאפיו מתבלט בכל מקרה של בן-תמותה, המקרה של המלחמה מב' לית רק ביתר עון אח עצמת השאלה הגדולה המליחפת מעל כל קיום שהוא. יוחר כותב את כל מה שהוא כותב

מטרה היה בתוך זמן מה, ומשום כך: מה לנו ולצקלג? מה לנו ולדודי המ' לך, שהוא בשבילנו „בחור רב-הרפת' קאות... שלושים נשים, כמדומה...“ (32). כן, נשים, בחורות, והרבה סנטימנטל' יות וגם היחס למוסיקה — סנטימנ' סאלי, ומה לנו ולתנ"ך, אם לא יהס של זרות-אירונית? „...ועשה-נא מע' שה גבר! שאול, אל תוריד כיללתך שיבתי ביגון שאולה!“ (8). נא בבקשה קיומכם! אמונה כל מה שנעשה לא נוכל לעשות מתוך אמונה שלמה, ומניין לנו גם אמונה זו? „מה שאנחנו עוסקים בו לא מעסיק אותנו לעולם עד תחתינו, שממנו לאורך כל השד' רה, וכאלה סין מפוקחים, מין מיר' שבים בדעתנו, אנחנו, עד אימה, במי אני מקנא? ... בחיים התמימים, ואני לא ... סבור כי זה חוסר אמונה לו' הסת בשום דבר, עשייה בלי אמונה...“ (ההבלטה שלי, ב. ק.) (465-466). אכן, הדיאגנוזה היא נכונה: על כל פנים בשביל יוחר ובשביל המצב של הסופרים הצעירים, בהעדר כל אמונה הזמן הוא פגר וההיסטוריה נטולה מש' מעות, הציניות היא מן היסודות הה' ווייתיים החשובים ביותר של הסיפור. ובמטען הרוחני-החינוכי אותו קיבלנו כועטים אנו! וכדי להוכיח זאת אין צורך לכתוב ואריאציה מאד לא מקר' רית על „הדרשה“ לח. הזו. (374-380). כמו כן אין צורך להצטעצע בפווה של המלט ישראל, את מלוא הערכתנו לעבר, למטען הרוחני, להיסטוריה, יכול גם למצות המשפט כדלקמן: „שלום לכם מחנכינו היקרים, מה שלומכם, מרנן ורבנן, איך הארקוס שלכם?“ (464). ובכל חריפותה, מתעוררת השאלה מה' דש: מהי המציאות האפית שלפנינו? ישנו קטע אחד בספר, העמודים 425-427, שהם טעין פוגה על הנושא: לא כלום, אבל פוגת הריקנות הגדולה, שאותה שם יוחר בפי עובדיה, היתה יכולה לעלות עם ואריאציות קלות מפי שאר גבוריו של יוחר, וגם זה יאמר כבר עתה, לרמו מוקדם, כל אישי הסי' פור הם חלשים בעיצובם האינדיוויד' ברוך קורצווייז